

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
"WOM" w Częstochowie

KWARTALNIK NAUCZYCIELSKI

Rocznik: 2005, Miesiąc: 12

01: KONSPEKT DO ZAJĘĆ W PRZEDSZKOLU

Autor: *Zdzisława Kwas, Jadwiga Jurowska, Katarzyna Hess*

02: Potrzeba trochę odwagi...

Autor: *Izabella Paliwoda, nauczyciel języka polskiego, Gimnazjum nr 17 w Częstochowie.*

03: Muzyka , a rozwój emocjonalny dzieci w wieku przedszkolnym.

Autor: *Edyta Polańska - Miejskie Przedszkole Nr 36 w Częstochowie*

04: Rola inscenizacji w pracy z uczniami głębiej upośledzonymi umysłowo

Autor: *Grażyna Zaleska - Nauczyciel w klasach specjalnych Zespołu Szkół Publicznych nr 3 w Myszkowie- Gimnazjum im.C.K Norwida*

05: Techniki plastyczne w kształceniu zintegrowanym.

Autor: *mgr Izabela Drapała, nauczyciel nauczania zintegrowanego - Szkoła Podstawowa nr 1 w Kamienicy Polskiej*

01: KONSPEKT DO ZAJĘĆ W PRZEDSZKOLU

Autor: Zdzisława Kwas, Jadwiga Jurowska, Katarzyna Hess

MIEJSCE: Gminny Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 1 w Popowie

KRĄG TEMATYCZNY: ABC zasad ruchu drogowego. Jesteśmy ostrożni na jezdni.

TEMAT ZAJĘCIA: Bezpieczna droga do przedszkola.

CELE OPERACYJNE

Dziecko potrafi:

- rozpoznać i nazwać elementy drogi
- zna zasady bezpiecznego zachowania na drodze
- orientować się w schemacie swego ciała i przestrzeni, poprawnie używa określeń: strona lewa, strona prawa
- recytować wiersze i śpiewać piosenki

WSKAŹNIKI :

- 70% dzieci w grupie umie rozpoznać i nazwać charakterystyczne elementy drogi
- 90% dzieci zna zasady bezpiecznego zachowania się na drodze
- 60% dzieci orientuje się w schemacie swego ciała, poprawnie używa określeń: strona lewa, strona prawa
- 100% dzieci zna wiersze i śpiewa piosenki związane z tematem zajęć

METODY PRACY:

pogadanka , czynnościowa- prezentacja praktycznego działania

POMOCE DYDAKT:

plansze pod hasłem „ Ruch drogowy”, Znaki drogowe, teksty wierszy, kasetę z piosenką „ Będę kierowcą”, inscenizacja

FORMY PRACY:

grupowa, indywidualna- różnicowana

PRZEBIEG WŁAŚCIWY

1. Powitanie gości i przedstawienie tematu spotkania „Bezpieczna droga dziecka do przedszkola”
2. Pogadanka policjantów na temat: Bezpiecznego zachowania się na drodze w oparciu o plansze pod hasłem „ Ruch drogowy”
Recytacja wiersza „Czerwone światło” M. Terlikowskiej oraz „Najlepszy samochód” I. Sikiryckiego przez dzieci z przedszkola z jednoczesnym pokazywaniem lewej i prawej strony.
3. Podanie informacji przez przedstawiciela władz gminy Przewodniczącego
4. Rady Gminy dotyczącej oznakowania drogi Dębnie-Popów-Wąsosz
Inszenizacja pt. „ Jak wróbelek Elemelek leśną dróżką szedł w niedzielę” w wykonaniu dzieci z przedszkola.
5. Wspólne śpiewanie piosenki „ Będę kierowcą”. Zabawy ilustracyjno-ruchowe w oparciu o piosenkę.
6. Zakończenie zajęć-pożegnanie gości.

Scenariusz inscenizacji pt. *Jak wróbelek Elemelek leśną dróżką szedł w niedzielę.*

Narrator-dziecko I:

Leśna dróżka już do rana jest ogromnie uczęszczana.

Gdzie popatrzeć, z każdej strony ruch panuje ożywiony.

Narrator – dziecka II:

Biegną sarny i wiewiórki, zając chyżo zbiega z górki, przelatują ptaków stada, lisek się ostrożnie skrada, nawet jeż i dwa ślimaki powolutku suną w krzaki.

Narrator – dziecka III:

Ten na tego z nagłą wpada, poszturčuje ów sąsiada. Żle się dzieje -ani słowa! Trzeba ruch uregulować!

Narrator – dziecka IV:

Więc policjant już na drodze na czerwonej stoi nodze: długie skrzydła czarno – białe to wskazówki doskonałe. Gdy rozłoży je w tę stronę - przejście dróżką dozwolone, gdy zaś w tamtą – to przechodzień w poprzek ścieżki może chodzić.

Narrator – dziecka V:

A wróbelek Elemelek do swej cioci szedł w niedzielę, skacząc sobie fiku miku leśną dróżką po chodniku. Zamyślony, zagapiony, w górę patrzy gdzieś na wrony, idzie prędko, nie uważa, nie wie, na co się naraża.

Narrator – dziecka VI:

Bo gdy był w połowie drogi, rzekł policjant- bocian srogi.

Bocian –dziecko VII:

Czyżby przestał już wróbelek leśnym być obywatelem?. Czy przepisy

i wskazówki wyleciały mu już z główki? Muszę zrobić ci wymówkę: byłbyś oto zdeptał mrówkę, bo przez dróżkę, tę brzożową, szedłeś dziś nieprawidłowo. Trzeba spisać tu protokół!

Narrator – dziecka VII:

Elemelek spojrzął wokół czarnym okiem jak ze szkiełka i załamał swe skrzydełka.

Elemelek dziecko VIII:

Już się złego cofnąć nie da. Ot i kłopot! Bieda, bieda!

Narrator – dziecka IX:

A tymczasem bocian stary wsunął na dziób okulary, spojrzął bystro i na listku zapisuje sobie wszystko.

Bocian:

- Imię pana?

Elemelek:

- Elemelek.

Bocian:

- Jak zawód ?

Elemelek:

- No ...wróbelek.

Bocian:

- Gdzie pan mieszka?

Elemelek:

- Tam na lewo, trzecia dróżka , czwarte drzewo.

Bocian:

- Niech wróbelek więc pamięta, że w powszedni dzień czy w święta muszą wszyscy, nawet ptaki, na drogowe zważać znaki. Każdy napis, sygnał każdy jest potrzebny, a więc ważny, i nie można jak ta gapa po ulicy sobie człapać. Ten bukowy listek czarny to dla pana mandat karny. Leśna kara dziś wyniesie...

Elemelek:

- Oj, czy dużo?

Bocian:

- ...groszy dziesięć.

Narrator – dziecka X:

Elemelek pod skrzydłami miał torebkę z grosikami. Więc zapłacił, schylił główkę i przeprosił grzecznie mrówkę, mówiąc, przy tym do bociana.

Elemelek:

- Będę odtąd, proszę pana, prawidłowo szedł przez drogę. Zapamiętam tę przestrożę.

Narrator – dziecka XI:

Zdaje mi się, że po lesie ta wiadomość się rozniesie. Elemelek aż się spocił i spocony szedł do cioci.

1. Recytacja wiersza „Czerwone światło” M. Terlikowskiej

Przejście przez ulicę

nie jest trudną sprawą.

Najpierw spójrzmy w lewo!

Potem spójrzmy w prawo

i jeszcze raz w lewo!

Jeśli nic nie jedzie, można iść bezpiecznie.

Ten drogowy przepis trzeba znać koniecznie!

2. Recytacja wiersza „Najlepszy samochód” I. Sikiryckiego.

Kiedy przechodzisz przez ulicę,

Pamiętaj, o wypadek łatwo!

Na skrzyżowaniu wolną drogę

Wskazuje ci zielone światło.

Przez jezdnię nigdy nie przebiegaj,

Choćbyś się nawet bardzo spieszył.

Poszukać musisz białych pasów –

Tu właśnie przejście jest dla pieszych.

3. Wspólne śpiewanie piosenki „Będę kierowcą”

Jedzie auto coraz prędy

Co za pęd, co za pęd.

Żółte światło, pas na jezdni teraz skręt.

Ref.

Bardzo trudno być kierowcą,

Lecz ja mówię wszystkim chłopcom

Że kierowcą, że kierowcą muszę kiedyś być.

Szara jezdnia na tej jezdni

Aut jest sto, aut jest sto.

Zmiana świateł tu czerwone

A więc stop, a więc stop.

Ref.

Różne światła, różne znaki

Trzeba znać, trzeba znać.

Muszę wiedzieć kiedy jechać kiedy stać.

02: Potrzeba trochę odwagi...

Autor: Izabella Paliwoda, nauczyciel języka polskiego, Gimnazjum nr 17 w Częstochowie.

Scenariusz przeznaczony do realizacji wśród uczniów klas gimnazjalnych na godzinach do dyspozycji wychowawcy. Zajęcia można połączyć z edukacją polonistyczną (ze względu na obecność słownictwa nazywającego uczucia, stany emocjonalne, przeżycia) lub/i edukacją plastyczną (malowanie uczuć poprzez dobór odpowiedniej palety barw, tworzenie plakatów). Głównym celem zajęć jest angażowanie neutralnych uczniów w problemy przemocy. Treść scenariusza wpisuje się w realizację Programu profilaktyki Gimnazjum nr17. Czas realizacji: 90 minut.

CEL GŁÓWNY:

Pomaganie innym – angażowanie „neutralnych” uczniów w problemy przemocy.

CELE POŚREDNIE:

- budzenie postaw empatii,
- zapoznanie uczniów z prawami dziecka,
- zapobieganie izolacji,
- zwracanie się o pomoc do dorosłych,
- budowanie więzi w grupie,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

„Karta Twoich Praw”, karty dla grup z zestawami sytuacji, kapelusze i czyste kartki /"wrzuć pomysł do kapelusza"/.

PRZEBIEG LEKCJI:

I. ĆWICZYMY POMAGANIE

Większość uczniów (ok.70%) nie bierze udziału w sytuacjach ani jako agresorzy ani jako ofiary. Ci neutralni uczniowie stanowią siłę, która może czynnie przeciwstawiać się aktom przemocy. Trzeba uświadomić uczniom, jaki mają wpływ na sytuację, dysponując przewagą liczebną nad sprawcami przemocy. Jeśli większość stoi z boku i milczy, okazuje tym obojętność i daje przyzwolenie na przemoc. Jeśli jednak ta sama większość zacznie współdziałać i reagować, istnieje szansa na likwidację znęcania się jednych nad drugimi. Potrzeba trochę odwagi i chęci pomocy poszkodowanemu.

1. Na początek proponujemy uczniom ćwiczenie „ośmielająco - otwierające”, którego celem jest uzmysłowienie, jaki wpływ na nasz nastrój, samopoczucie mają inni ludzie.

„Mój dobry i zły dzień”

Prosimy uczniów, aby dobrali się w trójki. Uczniowie przypominają sobie jeden dzień, w którym czuli się bardzo szczęśliwi, zadowoleni (coś im się udało, zdarzyło) oraz jeden dzień, w którym czuli się nieszczęśliwi i smutni (spotkała ich przykrość, coś im się nie udało...). Prosimy uczniów, aby zwrócili uwagę na to, co się z nimi dzieje, jak się czują i zachowują w pierwszej i drugiej sytuacji.

Praca na forum. Prosimy chętnych, aby opowiedzieli o swoich dniach i w trakcie wypowiedzi zapisujemy w dwóch kolumnach odmienne uczucia, reakcje i zachowania: np. „zły dzień” - smutek, chce się płakać, nie ma ochoty na spotkania z ludźmi, źle się myśli o sobie; „dobry dzień” - radość, uczucie lekkości, jest się dobrym dla wszystkich. Pytamy uczniów o to, jaki wpływ na nasz nastrój i humor mają inni ludzie.

2. Przeprowadzenie ćwiczeń dramowych pod hasłem „Razem można więcej”.
 - a. upadek do tyłu: dwie osoby stają tak, aby jedna znajdowała się za drugą w odległości jednego kroku, stojąca z przodu opada do tyłu, stojący za nią - chwyta ją; to samo powtarza z zamkniętymi oczami;
 - b. prowadzenie „niewidomego”: jedna z osób zamyka oczy i zdaje się całkowicie na prowadzącego, który przeprowadza ją między przedmiotami, stołami, krzesłami, doprowadza ją do jakiegoś przedmiotu i kładzie na nim rękę „niewidomego”, którego zadaniem jest zgadnąć, co to za przedmiot.
 - c. podsumowanie ćwiczeń:
 - Jak czułeś się w roli „upadającego”? Czy bałeś się, że partner Cię nie złapie?
 - Jak czułeś się w roli „łapiącego”? Czy bałeś się, że sobie nie poradzisz?
 - Jak czułeś się w roli „niewidomego”? Co czułeś?
 - Jak czułeś się w roli „prowadzącego”?
 - d. Zaproponowanie uczniom, aby przećwiczyli w scenkach, jak można próbować pomagać innym, bez używania przemocy. Zachęcamy do wymyślania różnorodnych sposobów interwencji: np. zawołać na pomoc kolegów, koleżanki; zacząć krzyczeć; próbować interweniować samemu – wziąć w obronę słabszego, starać się rozśmieszyć sprawcę, odwrócić uwagę, spróbować zdezorientować sprawców jakimś dziwnym zachowaniem. Dzielimy uczniów na trzyosobowe grupki i wręczamy im do odgrywania konkretne scenariusze do zaprezentowania po przygotowaniu na środku klasy.

Scenariusze /wszystkie lub do wyboru/:

 - Widzisz jak w szatni grupka starszych uczniów próbuje zabrać młodszemu pieniądze.
 - Twoje koleżanki obgadują w nieprzyjemny i niesprawiedliwy sposób nieobecną dziewczynę. To nie jest twoja przyjaciółka, ale denerwuje cię treść tej rozmowy.
 - Na twoich oczach koleżdy chowają teczki uczniowi, któremu wszyscy dokuczają. Uczeń bezskutecznie szuka teczki, podczas gdy inni się śmieją.
 - Jesteś z kolegami na boisku, widzisz jak starszy uczeń bije słabszego.
 - Twoje koleżanki nie chcą rozmawiać z jedną dziewczyną z klasy, wyśmiewają się z niej.

Ty uważasz, że dziewczyna jest sympatyczna i nie zasługuje na takie traktowanie.

Podsumowanie ćwiczenia.

II. ZWRACANIE SIĘ O POMOC DO DOROSŁYCH

Pytamy uczniów o to, co powinni zrobić w następujących sytuacjach:

- Gdy wiedzą o tym, że niektóre osoby znęcają się nad uczniami, poniżają ich, biją i zabierają im pieniądze, a nauczyciele nie wiedzą, kto to robi.
- Gdy widzą, jak grupa starszych i silniejszych uczniów bije i kopie młodszego ucznia, a w pobliżu nie ma nikogo, kto mógłby go obronić.
- Gdy potrafisz rozpoznać ucznia, który zabrał innemu pieniądze lub komórkę.

Rozmawiamy z klasą o sytuacjach, w których powinniśmy zwrócić się o pomoc do dorosłych: może to być wychowawca, pedagog, rzecznik praw ucznia bądź nauczyciel, którego bardzo lubimy. Należy nauczyć uczniów rozróżniać, że takie informowanie nie jest donosicielstwem, ale wyrazem odwagi i współczucia okazywanego ofiarom. Niezgoda na stosowanie przemocy zmusza do szukania sposobów pomocy słabszym.

Teraz informujemy o prawach dziecka i prawach człowieka. Mówimy o Konwencji Praw Dziecka oraz tłumaczymy prawo do życia bez przemocy. Wyjaśniamy uczniom, że w każdym kraju przemoc fizyczna oraz znęcanie się nad kimś jest surowo karane jako przestępstwo. Dlatego jest nam potrzebna pomoc dorosłych.

Jeśli wiedząc o przemocy milczymy, sprawcy będą znajdować kolejne ofiary.

Każdy uczestnik zajęć otrzymuje katalog praw jednostki opracowany przez amerykańską organizację PASA zajmującą się działaniami na rzecz ochrony praw człowieka: „Karta twoich praw” /głośne odczytanie/.

Masz prawo do:

1. myślenia, czasami, wyłącznie o sobie;
2. proszenia o pomoc lub wsparcie psychiczne;
3. protestu przeciw nieuczciwemu traktowaniu lub krytyce;
4. własnych opinii i przekonań;
5. błędów w dochodzeniu do prawdy;
6. pozostawienia kogoś sobie samemu w jego własnych problemach;
7. mówienia: "nie, dziękuję", "proszę mi wybaczyć, ale nie...";
8. niesłuchania rad innych i pójścia własną drogą;
9. samotności, nawet gdy inni potrzebują twego towarzystwa;
10. własnych odczuć, nawet, gdy dla innych są one bezsensowne;
11. zmiany swojego zdania lub sposobu postępowania;
12. proponowania zmian, gdy nie odpowiada ci zastana sytuacja;

Nigdy nie musisz:

1. być w 100% doskonałym;
2. iść za tłumem;
3. cenić destrukcyjnych osób;
4. być miły dla niemiłych ludzi;
5. przeproszać za bycie sobą;
6. wysilać się dla innych;
7. czuć się winnym za swoje pragnienia;
8. znosić niemiłych sytuacji;
9. poświęcać dla innych swojej tożsamości;
10. podtrzymywać związków, w których jesteś wykorzystywany;
11. robić więcej niż pozwala ci na to czas;
12. robić czegoś, czego naprawę nie potrafisz;
13. dostosowywać się do przesadnych wymagań;
14. dawać czegoś, czego nie chcesz dać;
15. wyrzekać się siebie dla kogoś lub czegoś;

III. ZAPOBIEGANIE IZOLACJI

Proponujemy uczniom krótką zabawę: uczestnicy zajęć stają w „zamkniętym kręgu”, jeden uczeń znajduje się na zewnątrz i usiłuje dostać się do środka; zadanie to starają się uniemożliwić trzymający się razem pozostali uczestnicy. Ćwiczenie można powtórzyć kilka razy. Bardzo ważne jest, aby po „zabawie” izolowani i grupa wypowiedzieli się, co czuli w określonych sytuacjach.

W każdej klasie mogą znajdować się osoby, które nie mają przyjaciela albo stoją na uboczu. Rozdajemy uczniom kartki i prosimy o wpisanie propozycji, w jaki sposób można przerwać izolowanie innych osób. Po zakończonej pracy uczniowie wrzucają kartki z pomysłami do kapelusza. Następnie każdy uczeń „losuje” kartkę i głośno czyta jej treść.

Próba odpowiedzi na pytanie : czy obojętny znaczy niewinny ?

IV. OCENA UDZIAŁU W ZAJĘCIACH

Na termometrze narysowanym na tablicy bądź na dużym arkuszu papieru zaznaczono punkty:

- niczego się nie nauczyłem /nie zrozumiałem/,
- jest mi to obojętne,
- jestem zadowolony,
- było świetnie.

Uczestnicy w wybranym miejscu stawiają kreski lub przyklejają karteczki.

Podsumowanie

Scenariusz zawiera ćwiczenia odwołujące się do indywidualnej wrażliwości każdego ucznia. Są one podzielone na trzy części: Ćwiczymy pomaganie, Zwracanie się do dorosłych, Zapobieganie izolacji. Zestawy ćwiczeń z poszczególnych części można wykorzystać samodzielnie podczas realizacji innych tematów.

W scenariuszu wykorzystano niektóre ćwiczenia opracowane przez zespół z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 19, Warszawa-Natolin.

03: Muzyka , a rozwój emocjonalny dzieci w wieku przedszkolnym.

Autor: *Edyta Polańska - Miejskie Przedszkole Nr 36 w Częstochowie*

Problemem wielkiej wagi dla każdego nauczyciela pracującego z małymi dziećmi są zaburzenia sfery emocjonalnej t.j: nadpobudliwość psychoruchowa i zahamowanie psychoruchowe. Warunki codziennego życia, przedszkolna rzeczywistość szczególnie u dzieci, które po raz pierwszy idą do przedszkola wywołują stres, napięcia, obniżają sprawność psychiczną i stają się przyczyną nerwic. U dzieci tych występuje ograniczona możliwość realizacji podstawowych potrzeb natury emocjonalnej oraz brak lub zmniejszenie odbioru bodźców i informacji z otoczenia, co powoduje niemożność wyrażania i przekazywania wrażeń. Ograniczenia te wywołują nasilenie stanów lękowych, agresję, niską samoocenę oraz zaburzenia osobowości. Ze względu na częstość występowania w/w zaburzeń staram się w swojej pracy poszukiwać i wykorzystywać ciekawe metody i formy pracy. Jedną z takich metod jest muzykoterapia, która stwarza warunki do samorealizacji poprzez różne formy aktywności wtopione w kontekst muzyki. Dlaczego muzyka? Jak duży ma wpływ na rozwój emocjonalny? Zastanawiając się nad tym pytaniem należy stwierdzić, że muzyka jest w każdym z nas. Muzyka działa jak balsam na zranioną duszę. Dzieci poprzez muzykę stają się swobodne i otwarte w swych zachowaniach. Odpowiednia muzyka połączona z odpowiednim ćwiczeniem, zabawą lub inną formą może pełnić rolę stymulatora zachowań dzieci. Muzyka pozwala zminimalizować niepożądane zachowania. Wyzwala procesy emocjonalne oraz ułatwia koncentrację przyciągając uwagę, którą tak trudno utrzymać w przypadku dzieci nadpobudliwych psychoruchowo. Materiał muzyczny odizolowuje dzieci od bodźców- wrażeń, uczuć i myśli działających negatywnie na ich świadomość. Muzyka rozbudza wyobraźnię w sposób swobodny, odreaagowuje stres u dzieci nieśmiałych, niweluje apatię. Najważniejszą zaletą muzykoterapii jest uświadomienie dzieciom, iż drzemie w nich ogromny potencjał twórczy, który daje możliwość rozwiązania każdego problemu. Ta świadomość oddziałuje na stosunek dzieci do siebie i całego świata, a także na całą osobowość. Dodatkową zaletą jest fakt, iż dzieci w wieku przedszkolnym mają bardzo chłonny umysł i stymulacja zachowań daje pozytywne rezultaty będące podstawą prawidłowego rozwoju emocjonalnego w wieku późniejszym. Należy jednak pamiętać, że muzyka wykorzystywana w zajęciach musi być lekka i pogodna. Głośna i ostra nie jest przez dzieci tolerowana. Charakter melodii ma ogromny wpływ na ich przeżycia i emocje. W pracy z dziećmi nadpobudliwymi podstawowym założeniem jest wykorzystanie muzyki osłabiającej emocje, hamującej reakcje ruchowe i językowe. Pozwala to na rozwinięcie się stanu rozładowania emocji, odprężenia, wyciszenia oraz relaksu. Trafnie dobrana muzyka w ćwiczeniach relaksacyjnych może mieć działanie uspokajające. W pracy z dziećmi zahamowanymi psychoruchowo (również dzieci nieśmiałe) wykorzystujemy muzykę, która wywołuje aktywność ruchową, powoduje rozluźnienie. Dzieci zapominają wtedy o problemach, nabierają pewności w kontaktach interpersonalnych co w dużym stopniu powoduje niwelowanie nerwic. Piękna melodia zachęca do wspólnej zabawy, zachwyca, pozwala przezwyciężyć nieśmiałość, wyzwala satysfakcję z twórczego działania. Muzyka daje radość wszystkim dzieciom. Zajęcia z wykorzystaniem elementów muzykoterapii stanowią więc bardzo ważne uzupełnienie w mojej pracy dydaktyczno – wychowawczej i wpływają na jej efektywność.

Bibliografia

1. Anna Dasiewicz- Tobiasz, Anna Kępska „Rytmika”, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne; Warszawa 1985
2. Maciej Kieryl „Elementy muzykoterapii w pracy pedagoga”, Wychowanie muzyczne w szkole; 1993 nr1
3. Romualda Ławrowska „Muzyka i ruch”, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne; Warszawa 1988

04: Rola inscenizacji w pracy z uczniami głębiej upośledzonymi umysłowo

Autor: Grażyna Zaleska - Nauczyciel w klasach specjalnych Zespołu Szkół Publicznych nr 3 w Myszkowie- Gimnazjum im.C.K Norwida

Najważniejszym i najistotniejszym zadaniem szkoły jest zapewnienie dzieciom upośledzonym umysłowo optymalnego rozwoju psychofizycznego.

Chciałabym podzielić się uwagami dotyczącymi przydatności małych form scenicznych w pracy z młodzieżą głębiej upośledzoną umysłowo oraz refleksjami na temat ich znaczenia dla wychowanków.

Podstawą do rozpoczęcia pracy nad inscenizacją było dla moich uczniów oglądanie przedstawień teatralnych, słuchanie bajek muzycznych i tekstów odtwarzanych przez wychowawcę.

Wychowankowie wielokrotnie oglądali przedstawienia w Teatrze im. A. Mickiewicza w Częstochowie, które następnie omawiali zwracając uwagę na grę aktorów, rekwizyty i dekorację.

Przygotowanie własnego przedstawienia stanowi dla młodzieży konkretny cel, który można osiągnąć wkładając w to pewien wysiłek. Ostateczny rezultat jest wynikiem długotrwałej pracy małymi krokami i wielu prób. Często odtwarzam na próbach niektóre role, co podnosi w oczach wychowanków atrakcyjność tej formy pracy. Staje się ona wspólną zabawą łączącą młodzież i wychowawcę a nie tylko zadaniem do wykonania.

Każdego roku wspólnie przygotowujemy przedstawienia w szkole z okazji różnych świąt i uroczystości: Dnia Nauczyciela, Wigilii, itp. Na Wigilię przygotowaliśmy inscenizację pt. „Kolęduje Tobie moje serce”, gdzie uczniowie wypowiedziane role przepłatali śpiewanymi kolędami. W przygotowaniu rekwizytów i strojów pomagali rodzice, którzy chętnie włączyli się do tego zadania.

Do przedstawienia inscenizacji angażuję zawsze większość moich wychowanków. Przydzielam im role indywidualne, zależnie od ich możliwości i upodobań.

Bierzemy udział w różnych przeglądach teatralnych. W 2004r. – w Pierwszym Częstochowskim Przeglądzie Małych Form Teatralnych „Terapia przez sztukę” uczniowie zaprezentowali montaż słowno – muzyczny poezji C. K. Norwida do muzyki Cz. Niemena. Wystąpili w pięknych strojach z epoki norwidowskiej, a kolorowe zdjęcie z ich występu było prezentowane na pierwszej stronie „Życia Częstochowskiego”.

W 2005r. moi uczniowie brali udział w Drugim Częstochowskim Przeglądzie Małych Form Teatralnych „Terapia przez sztukę”, gdzie przedstawili inscenizację pt. „W marcu jak w garncu”. Pod moim kierunkiem wykonali dekorację i stroje do przedstawienia.

Tworzenie dekoracji, strojów i rekwizytów jest zajęciem chętnie podejmowanym przez wychowanków i stanowi dobrą okazję do ćwiczenia sprawności manualnej.

Przedstawienia są istotnym wydarzeniem w życiu klasy. Stanowią satysfakcjonujący efekt wspólnej pracy, mobilizują do dalszych wysiłków i wzmacniają wiarę w siebie. Są też okazją do nawiązywania kontaktów z młodzieżą z innych szkół specjalnych.

Uczestnicząc w przeglądach teatralnych moi wychowankowie mieli okazję poznać znane postacie teatralne – Emilię Krakowską i Artura Barcisia, którzy byli gośćmi zaproszonymi, oceniali i podziwiali występy młodzieży.

Udział w inscenizacji uczy wychowanków przewycięzania lęku i daje poczucie pewności siebie w kontaktach społecznych. Dostarcza również okazji do przeżywania dodatnich emocji oraz rozbudza zainteresowania artystyczne uczniów.

Na osoby nadpobudliwe psychoruchowo, uczestnictwo we wspólnym działaniu wpływa dyscyplinująco i ukierunkowuje ich aktywność. Działa również aktywizująco, podnosi motywację do działania, mobilizuje do pokonywania trudności oraz wpływa korzystnie na wiele funkcji psychoruchowych: rozwija mowę, ćwiczy pamięć, uwagę, spostrzeganie, orientację w czasie, koordynację ruchową, kojarzenie, wyobraźnię i wzmacnia chęć werbalnego porozumiewania się.

Literatura:

1. J. Carr, Pomoc dziecku upośledzonemu, PZWL, Warszawa 1994.
 2. E. Minczakiewicz, Wychowanie i nauczanie dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym, WSP, Kraków 1996.
-

05: Techniki plastyczne w kształceniu zintegrowanym.

Autor: mgr Izabela Drapała, nauczyciel nauczania zintegrowanego - Szkoła Podstawowa nr 1 w Kamienicy Polskiej

Referat opracowany przez mgr Izabelę Drapałę dla Zespołu Samokształceniowego Nauczycieli Kształcenia Zintegrowanego Gminy Kamienica Polska celem przybliżenia nauczycielom podstawowych technik plastycznych.

Techniki plastyczne to sposoby, czy „procedury” otrzymywania wytworów plastycznych: rzeźb, obrazów, grafik, rysunków, fotogramów itd., obejmujące kilka lub kilkanaście etapów pracy koniecznych przy zastosowaniu określonego materiału i właściwych narzędzi.

Praca dzieci z tworzywem możliwie różnorodnym doskonali ich manualność, rozwija sprawność fizyczną wyrabia synchronizację „oko-ręka” ujawniającą się m.in. w pisaniu. Ponadto podkreśla się, że różnorodność technik zastosowana w pracach plastycznych dzieci uatrakcyjni zarówno wytwory jak i zajęcia w czasie, których one powstają.

Techniki i związane z nimi materiały i narzędzia jako środki wspomagające te procesy należy w klasach początkowych traktować z rozwagą. Przede wszystkim dobierać je, czyli selekcjonować kierując się znajomością:

- możliwości i potrzeb rozwojowych (zwłaszcza plastycznych) dziecka,
- zamierzonych celów,
- walorów kształcących różnych materiałów i technik plastycznych: doskonalenie

funkcjonowania zmysłów – dotyku, wzroku, słuchu, rozszerzenie stopni ich wrażliwości, a nie tylko usprawnianie manualne, inspirowanie ciekawości, inwencji i twórczości, a nie tylko chęci upiększania wytworów.

Ważne jest, więc to żeby nauczyciel znając dzieci znał również techniki plastyczne i właściwości materiałów tak, aby dla każdego rodzaju działalności plastycznej: rysunkowej, malarskiej, rzeźbiarskiej, graficznej, itd. wprowadził jak najodpowiedniejsze tworzywa plastyczne.

Techniki rysunkowe.

Rysunek i rysowanie bierze początek z punktu, który z naszej przyczyny wyruszył w drogę i stał się linią. Tak, więc duszą rysunku jest linia. Rysunek w pojęciu artystów jest czymś istotnym, jest szkicem wstępnym, przygotowawczym etapem wyobrażonej pracy malarskiej, graficznej czy rzeźbiarskiej. Lecz nie zawsze tylko początkowym etapem pracy. Od dawna jest on odrębną gałęzią sztuki, która wydała liczne arcydzieła rysunkowe. Również dla dzieci w młodszym wieku szkolnym jest rysunek odrębną i ulubioną formą wypowiedzi plastycznej. Dla nich właśnie proponuje się następujące techniki rysunkowe - rysowanie:

- kredką,
- kredą,
- piórkiem,
- patykiem,
- pędzlem,
- ołówkiem,
- mazakami,
- świecą,
- ostrymi narzędziami.

Techniki graficzne.

Grafika to gałąź sztuk plastycznych, w której właściwym wytworem jest uzyskiwana na papierze odbitka z odpowiednio opracowanej płyty graficznej zwanej matrycą, która pozwala na powielanie wytworów. Dzieło graficzne może, więc istnieć w wielu oryginałach w odróżnieniu od dzieł rysunkowych, czy malarskich, gdzie oryginał jest zawsze jeden. W zależności od techniki graficznej matryce graficzne mogą być wykonywane z takich materiałów jak: cerata, gumoleum, linoleum, gips drewno, metal itd. Za pomocą różnych narzędzi i często złożonych zabiegów wykonawczych. Zgodnie z programem plastyki proponuje się dla klasy III następujące techniki graficzne:

- monotypie,
- linoryt, gumoryt,
- gipsoryt,
- holografia

oraz dla klas I-II – drukowanie stemplem (np. ziemniaczanym, gumowym). Wymienione techniki graficzne (2-5) odznaczają się tym, że dają odbitki zwane wypukłymi. Poza monotypie i kolografia, w której elementy drukujące są naklejane, wszystkie pozostałe techniki graficzne są cięte. Oznacza to, że kompozycja wykonana na powierzchni matrycy jest wycinana odpowiednim narzędziem np.: ryłcem, dłutem nożem.

Techniki malarskie.

W malarstwie, wytworach tej dziedziny plastyki – obrazach, podstawowym środkiem wyrazu jest barwa. Natomiast materialnymi nośnikami barw są tu kolorowe plamy i linie uzyskiwane odpowiednimi technikami. Na zajęcia plastyczne w klasach początkowych proponuje się zgodnie z program przedmiotu następujące techniki malarskie:

- malowanie kredkami,
- malowanie farbami kryjącymi (plakatowymi, klejowymi, temperowymi) na papierze i szkłe,
- malowanie gwaszem (akwarele mieszane z białą farbą klejową),
- malowanie tuszem,
- malowanie tuszem i klejem,
- wydzieranka,
- wycinanka – z jednobarwnego papieru, z różnobarwnych papierów, ze szmatek, sznurka, gazety, słomy, włóczki i innych, - mozaika (z materiałów różnych).

Techniki formowania przestrzennego – rzeźbiarskie.

Na zajęciach plastycznych klas początkowych, w realizacji zagadnień programowych dotyczących formowania przestrzennego, a więc wykonywania zarówno płaskorzeźb, rzeźb pełnych jak i form przestrzennych, najbardziej przydatnymi są następujące techniki:

- modelowanie: z gliny, plasteliny, masy papierowej,
- kształtowanie: z makulatury, słomy, z kawałków klejonego warstwowo papieru,
- odlewanie w gipsie (z negatywu z gliny),
- konstruowanie: z drutu, pasków folii metalowej, kartonu, papieru kolorowego, tworzyw przyrodniczych,
- wytłaczanie: w blasze (np. kapsle od butelek), w folii metalowej.

Bibliografia:

- Czajka Stanisław – „Uwagi o nowej plastyce polskiej” – Plastyka i wychowanie, 2000
 - Heberka Jolanta - „Kształtowanie i rozwijanie u uczniów zdolności plastycznych oraz zainteresowań sztuką” – Wychowanie techniczne w szkole, 2004
 - Jabłońska Anna – „Techniki plastyczne dla dzieci” – Klub dla Ciebie, Warszawa 2004
 - Katarzyńczyk-Mania Lidia red. – „Wybrane zagadnienia edukacji artystycznej dzieci i młodzieży” – Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2002
 - Siwka Maria – „Techniki plastyczne – materiały metodyczne” - 2003
 - Szmidt Krzysztof J., Bonar Jolanta – „Żywioty – lekcje twórczości w nauczaniu zintegrowanym” – WsiP, Warszawa 1998
-